

SIKKER BY

- mindre kriminalitet og mere tryghed

Bilag 6: Forvaltningernes høringssvar

Høringsbrev fra Økonomiforvaltningen	2
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen	5
Børne- og Ungdomsforvaltningen	9
Kultur- og Fritidsforvaltningen	13
Socialforvaltningen	20
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen	27
Teknik- og Miljøforvaltningen	31

26-03-2010

Sagsnr.
2010-45281

Dokumentnr.
2010-217173

Sagsbehandler
Emil Bøgesvang Møller

Center for Sikker By

Rådhuset, 1. sal, 12
1599 København V

Telefon
3366 2345

E-mail
ekm@okf.kk.dk

EAN nummer
5798009800213

www.kk.dk

Høringsbrev fra Økonomiforvaltningen

Københavns Kommunes indsats for at forebygge kriminalitet og rekruttering til bander skal styrkes.

Økonomiudvalget har derfor besluttet, at Økonomiforvaltningen (Center for Sikker By) i samarbejde med fagforvaltningerne skal fremsætte et samlet oplæg til en styrkelse af indsatsen, herunder mål, indsatsområder og succeskriterier, samt en model for løbende opfølgning og effektvurdering af indsatsen.

Københavns Kommune bruger samlet set ca. 200 mio. kr. til kriminalpræventivt arbejde fordelt på en række forskellige ordinære indsatser og ekstraordinære projektaktiviteter. Til indstillingen skal derfor udarbejdes et samlet overblik over alle kriminalpræventive og tryghedsskabende indsatser og projekter i kommunen. Oversigten skal blandt andet give mulighed for at styrke koordineringen på tværs mellem beslægtede indsatser og projekter, samt fungere som grundlag for forslag til effektiviseringer og prioriteringer imellem indsatser og projekter - indenfor en uændret samlet økonomisk ramme. Indstillingen behandles i Økonomiudvalget den 13. april 2010.

Styregruppen for Sikker By besluttede den 26. januar, at der i den forbindelse gennemføres en inddragelses- og høringsproces i forvaltningerne i februar måned. Høringen omfatter følgende 4 områder:

1) Med udgangspunkt i fagforvaltningernes oplysninger til brug for LG Rapporten (juni 2008) er udarbejdet vedlagte faktaark for kriminalpræventive og tryghedsskabende indsatser og projekter. Forvaltningerne bedes supplere faktaarket med en række yderligere data jf. nedenfor, og desuden data om nye indsatser og projekter igangsat efter indberetningen til LG.

De særlige data der ønskes indberettet er:

- Økonomi forbundet med indsatsen/projektet, herunder om en del af udgiften er eksternt finansieret (statslige puljemidler, fonde og lignende).
- Målgruppe, herunder særligt fordelingen på 10-15 årige, 15-18 årige og 18-25 årige.
- Antal borgere omfattet af indsatsen/projektet.
- Geografisk afgrænsning af indsatsen/projektet.
- Antal fuldtidsstillinger (årsværk) samt antal ansatte forbundet med indsatsen/projektet.
- En kort tekst med beskrivelse af indsatsen/projektet evt. med henvisning til hjemmeside.

- Anvendte effektmål for indsatsen/projektet og evt. anvendt metode og evaluering på indsats/tilbud.
- Tryghedsskabende foranstaltninger i forhold til medarbejdere. Her bedes en beskrivelse af foranstaltningen vedhæftet høringssvaret, såfremt der krydses ”ja” i kolonnen.

I den udstrækning der allerede foreligger oplysninger om ovenstående fra LG rapporten bedes forvaltningerne sikre, at oplysningerne i faktaarket fortsat er valide.

For så vidt angår de opgaveområder i forvaltningen, som ikke indeholder et direkte kriminalitetspræventivt sigte, bedes beskrevet kortfattet eventuelle relevante afledte kriminalitetsforebyggende virkninger af den ordinære drift.

2) Forvaltningerne bedes beskrive eventuelle indsatser og projekter indenfor Økonomiudvalgets særligt prioriterede områder:

- exitstrategi for bandemedlemmer
- tiltag for at holde 18-25 årige ude af bandekonflikten.

3) Som grundlag for at udarbejde en model for løbende opfølgning og effektvurdering af indsatser og projekter bedes forvaltningerne komme med forslag til relevante parametre/kriterier, som bør anvendes i forbindelse med en prioritering af den fremadrettede kriminalpræventive indsats i forvaltningen, herunder forslag til samlede effektmål for området. Center for Sikker By er opmærksom på det samarbejde, der i forhold til enkelte projekter, har været med Rambøll om udvikling af effektmål og nøgletal. Eventuelle konklusioner fra dette arbejde vil være nyttige.

4) Forvaltningerne bedes pege på eventuelle udfordringer for koordinering af det kriminalitetsforebyggende arbejde såvel internt i forvaltningen som imellem forvaltningerne.

Høringssvarene skal være Økonomiforvaltningen, Center for Sikker By i hænde senest mandag den 1. marts 2010. Høringssvarene bedes mailet til duj@okf.kk.dk.

Eventuelle spørgsmål vedr. høringen kan rettes til Ingeborg Degn på tlf. nr. 3366 2027 id@okf.kk.dk eller Lars Ethelberg Nielsen på tlf. nr. 3366 2739 let@okf.kk.dk.

Samtlige forvaltninger har besluttet at udstationere mindst en medarbejder til Center for Sikker By. Forvaltningerne vil via de udstationerede ansatte i Center for Sikker By og programmets

styregruppe, som samtlige forvaltningers direktioner er repræsenteret i, løbende blive inddraget i arbejdet med udarbejdelsen af indstillingen.

Vision, indsatsområder (inklusiv operationalisering heraf) og effektmål for Sikker By indsatsen udarbejdes i samarbejde med de udstationerede medarbejdere. Det forudsættes, at disse løbende drøftes med forvaltningernes direktioner, og at fagudvalgene involveres i det omfang forvaltningen finder det nødvendigt. Der vil dog blive lagt op til, at der kan ske en høring af fagudvalgene i forlængelse af ØU's behandling af indstillingen 13. april.

Det anbefales, at forvaltningerne koordinerer høringssvaret med den pågældende udstationerede medarbejder. Center for Sikker By vil desuden besøge forvaltningerne i uge 8 og 9 med henblik på opfølgning i forhold til høringen.

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

På baggrund af høringsbrev af 8. februar 2010 fra Økonomiforvaltningen om kortlægning af Sikker By indsatsen mht.:

- 1) Data om kriminalpræventive og tryghedsskabende indsatser.
- 2) Beskrivelse af eventuelle indsatser og projekter indenfor Økonomiudvalget særligt prioriterede områder: Exitstrategi for bandemedlemmer og tiltag for at holde 18 – 25 årige ude af bandekonflikten.
- 3) Forslag til relevante parametre / kriterier, som bør anvendes i forbindelse med en prioritering af den fremadrettede kriminalpræventive indsats i forvaltningen, herunder forslag til samlede effektmål for området.
- 4) Udpegning af eventuelle udfordringer for koordinering af det kriminalitetsforebyggende arbejde såvel internt i forvaltningerne som imellem forvaltningerne.

Skal forvaltningen bemærke følgende i forhold til de 4 spørgsmål.

1) Data om kriminalpræventive og tryghedsskabende indsatser

Forvaltningen har beskrevet indsatser og projekter, der vurderes relevant for Sikker By i oversigtslisten og, som forvaltningen varetager / indgår i. Som det fremgår af listen, er langt hovedparten af forvaltningens aktiviteter i dag med relevans for Sikker By projektbaseret, herunder:

- Tryghedsindekset måler oplevet og faktisk tryghed i 35 distrikter indenfor de 10 bydele og for hele København. Herved kan udviklingen måles over tid og danne basis for politisk prioritering af indsatser.
- Kvartalsvis afrapportering af urolige områder i København giver et billede af, hvilke områder der må vurderes at have særlige udfordringer i forhold til uro og kriminalitet p.t..
- Forsøg med Hotspot i Akacieparken og på Sjælør Boulevard. Pilotprojekt til metodeudvikling af områdebaserede indsatser, der sikrer målrettet indsats mod de problemer, udsatte børn, unge og familier, der skaber og udsættes for utryghed i et lokalområde.
- Projekt ”Job og uddannelse for dømt unge”, hvor der tages kontakt til indsatte unge for at få dem i job og uddannelse for at forebygge, at de unge falder tilbage til en kriminel løbebane ved løsladelse og oplevelsen af tryghed i København øges.
- SSP+, koordinering af forvaltningernes indsats for

kriminalitetstruede / kriminelle unge i alderen 18 – 23 år, hvor den unge vurderes at være i SSP-kategori 3 / 4 (gentagende kriminalitet / personfarlig kriminalitet).

- Fritidsjobformidling, herunder projekt ”Fra Sport til Job”.
- Antiradikalisering-programmet VINK, der støtter og vidensopbygger frontmedarbejdere til tidlig forebyggelse af radikaliserings gennem inklusion af unge.

Med undtagelse af den kvartalsvise afrapportering og projekt ”Fra Sport til Job” er der tale om aktiviteter, der bortfalder fra 2011, hvis der ikke sikres midler til forankring / fortsættelse.

Det skal dog for god ordens skyld også bemærkes, at en række ordinære tilbud for ledige borgere, herunder hos andre aktører med rammeaftale med Københavns Jobcenter, også kan opkvalificere borgere med ”pletter på straffeattesten” til arbejdsmarkedet, selv om forebyggelse af kriminalitet ikke er hovedformålet med tilbuddene.

Endelig skal det bemærkes, at Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen indgår i arbejdet med indgåelse af partnerskabsaftale mellem Københavns Kommune, Københavns Politi og Kriminalforsorgen for at tage hånd om dømte og varetægtsfængslede københavnere med nye alternative veje, så de indsatte udnytter egne ressourcer og udviklingsmuligheder positivt samt København bliver et trygt sted at bo.

Københavns Fængsler har i samarbejde med Jobcenter København afgivet ansøgning til Det Lokale Beskæftigelsesråd for København om støtte til projekt ”Job og uddannelse til varetægtsfængslede unge”.

2) Indsatser og projekter med særlig relevans for Økonomiudvalgets prioriteringer

Følgende indsatser vurderes at have særlig relevans i forhold til at forebygge rekruttering af unge mellem 18 – 25-årig fra de kriminelle netværk og hermed bandekonflikten:

- SSP+
- projekt ”Job og uddannelse for dømte unge”
- forsøg med Hotspot

3) Forslag til relevante parametre / kriterier til effektmåling

Job og uddannelse vurderes at være det bedste alternativ til en kriminel løbebane. Den bedste metode til måling af effekt er herved borgerens:

- Opnåelse af selvforsørgelse via arbejde, uddannelse m.v.
- Opnåelse af ansættelse med løntilskud.
- Progression mod arbejdsmarkedet.

I forhold til Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens deltagelse i områdeindsatser m.v. måles udviklingen i dag via Tryghedsindekset som fx i forsøget med Hotspot i Sjælør Boulevard og Akacieparken.

I forhold til fastsættelse af krav om effekt med hensyn til borgernes oplevelse af tryghed for indsatser, projekter m.v., kan forvaltningen anbefale, at Tryghedsindekset videreføres.

Herudover anbefales Tryghedsindekset udviklet yderligere, så det kan måle udviklingen i tryghed i konkrete mindre geografiske områder, hvor konkrete indsatser finder sted, fx specifikke bebyggelser. En sådan udvidelse af Tryghedsindekset forudsætter dog tilførsel af midler til køb af dybdegående samlinger blandt beboerne i de områder, der er indsatser i.

Endvidere skal det foreslås, at reduktion i tilbagefald til kriminalitet udtrykt via dom og/eller sigtelser blandt målgrupper for indsatser, projekter m.v. anvendt generelt. I forhold til tilbagefald til kriminalitet skal dog bemærkes, at der må forventes udfordringer mht. hvilke data, der kan tilvejebringes som grundlag for effektiv vurdering. Økonomiforvaltningen opfordres til at igangsætte undersøgelse af mulighederne herfor.

Endelig skal det bemærkes, at for rigide krav i form af måling af fx selvforsørgelse vil være negativ i forhold til udvikling af nye metoder og indsatser, hvor det ikke er muligt at fastsætte sådanne målbare krav.

F.eks. måles antiradikaliseringens programmet VINK – VIDEN * INKLUSION * KØBENHAVN således i forhold til vidensopbygningen hos frontmedarbejderne, der er i kontakt med unge.

Krav til måling skal på den baggrund til enhver tid være relevante i

forhold til det, der skal måles.

Det er derfor vigtigt, at der er mulighed for udvikling af datagrundlag for måling af effekt ud fra, hvad der er relevant for målgruppen i et given indsats / projekt.

4) Udfordringer for koordinering

Udfordringer for koordination omhandler hyppigt efter forvaltningens erfaringer dels udfordringer i forhold til de ret begrænsede muligheder som kommunen i dag har for at gribe ind overfor borgere, der er kriminalitetstruede / kriminelle, dels mangel på ressourcer i forvaltningerne til at indgå i koordination omkring en enkelt borgers sag. Det er på den baggrund væsentligt at der er tydelige indgange i forvaltningerne, så information formidles med mindst mulig forsinkelse.

Børne- og Ungdomsforvaltningen

1) Med udgangspunkt i fagforvaltningernes oplysninger til brug for LG Rapporten (juni 2008) er udarbejdet vedlagte faktaark for kriminalpræventive og tryghedsskabende indsatser og projekter. Forvaltningerne bedes supplere faktaarket med en række yderligere data jf. nedenfor, og desuden data om nye indsatser og projekter igangsat efter indberetningen til LG. (Er efter aftale med ØKF udskiftet med BUF's eget skema)

- Kriminalpræventive indsatser

Se beskrivelser af kriminalpræventive indsatser i indstillingens bilag nr. 3.

- Tryghedsskabende indsatser for medarbejderne:

Dette område er umiddelbart noget, der ikke er sat særlige indsatser i gang omkring. Flere distrikter peger på, at det grundlæggende er den enkelte leder/ ledelse i klubberne, der skal tage/tager hånd om dette. Fx ved at have en trussel/ voldspolitik, og en konkret håndtering af dette, så det skaber tryghed og alle ved, hvordan og hvem, der tager hånd om evt. problemer. Med andre ord en fælles holdning og en tydelig handleplan.

Fra Amager meldes det vedrørende det opsøgende arbejde, at der arbejdes i teams, så vidt muligt er man aldrig alene på gaden. Der holdes personalemøder hver måned, hvor medarbejderne tale om de svære opgaver og der er opmærksomhed omkring mulighed for psykologhjælp gn. forvaltningen, hvis der opstår behov herfor. På personale møderne kan der forekomme supervisionslignende seancer, styret af en leder fra styregruppen. Der er et stort ønske om at kunne afsætte midler til ordentlig supervision.

2) Forvaltningerne bedes beskrive eventuelle indsatser og projekter indenfor Økonomiudvalgets særligt prioriterede områder:

1 exitstrategi for bandemedlemmer

2 tiltag for at holde 18-25 årige ude af bandekonflikten.

Distrikt Bispebjerg peger på det første projekt "Plads til Alle" som særligt relevant i forhold til en exit strategi og bandafskærmende aktiviteter. Dette projekt har et markant element af inklusion og oplysning, og dette giver deltagerne i projektet en mulighed for at italesætte og konstruere en konstruktiv fremtid, hvilket er

bandeafskærmende.

Fra distrikt Nørrebro peges på de 3 væresteder for 18+ (i SOF regi), hvor indsatsen koordineres i styregruppen for 10 punktsplanen og i samarbejde med ungdomsklubberne. Dette gælder fx aftaler om, hvilke målgrupper henholdsvis ungdomsklubberne og værestederne har, og sikring af overgange fra det ene tilbud til det andet etc.

I distrikt Amager arbejder man enkelte steder med målgruppen 18-22 årige. Det gælder især i ungdomsklubben Ungehuset og enkelte andre steder, hvor der samarbejdes med det boligsociale og partnerskaber især i Telemarksgade og i Urbanplanen. Det drejer sig om ca. 80 unge. Ift. målgruppen 18-25 år peges der på etablering af et værested som en optimal løsning på længere sigt for denne gruppe som pt. huses i Ungehuset.

3) Som grundlag for at udarbejde en model for løbende opfølgning og effektivisering af indsats og projekter bedes forvaltningerne komme med forslag til relevante parametre/kriterier, som bør anvendes i forbindelse med en prioritering af den fremadrettede kriminalpræventive indsats i forvaltningen, herunder forslag til samlede effektmål for området.

Fra BUFs Sikker By funktion mener man, at de hidtidige erfaringer i arbejdet med effektmåling af de kriminalpræventive indsats, der er omfattet af Rambølls koncept for effektmåling viser, at det på trods af indsatsernes forskellighed er muligt at definere tværgående effektmål.

Til de allerede opstillede parametre kan tilføjes:

- at de unge vender et fravær til høj deltagelse (fremmødeprocent)
- at de unge deltager i fritidstilbud eller kulturelle aktiviteter
- at brugen af euforiserende stoffer (hash) elimineres
- at antallet af skoleskift elimineres
- at de unge aflægger afgangsprøver i et eller flere fag

Rambølls effektmålingsmodel bygger på princippet om, at måling af effekt skal være meningsfuld for deltagerne og relevant for organisationen/institutionen. Det vil sige, at arbejdet med at opstille indikatorer for effekt på kort og lang sigt skal give mening for medarbejderne. Princippet er ikke at trække effektmål ned over projekterne, men at definere og formuleres effekt ud fra projekterne. Konceptet tilgodeser og udviser respekt for projekternes og målgruppernes forskellighed. På trods af vanskelighederne ved at måle "den rene effekt" af indsatserne og at det kan være vanskeligt at skelne en specifik effekt fra øvrige indsats, kvalificerer konceptet

medarbejdernes egen bestræbelser på at dokumentere effekt.

Arbejdet med effektmåling må betragtes som organisatoriske læreprocesser, der har som mål at højne vidensniveauet i organisationen, at flytte viden fra individniveau til organisationsniveau.

Børne- og Ungdomsforvaltningen har i 2009 igangsat projekt ”gode mål”. Efter Sikker By-funktionens opfattelse skal konceptet bag projektet ikke erstatte Rambølls effektmålingsmodel men kan supplere den. Der er endnu ikke udarbejdet ”gode mål” for alle BUF’s kerneområder, herunder bl.a. fritids- og ungdomsklubberne.

”Gode mål” bygger overordnet på følgende principper:

- skal være relevante, troværdige og meningsfulde for **politikkerne**
- skal give mening for **personalet**
- skal kunne fange **kernen i ydelsen**
- skal sige noget om **effekten** af arbejdet
- skal være medarbejdernes **bedste bud** på måling af indsatsen
- skal kunne **dokumenteres** kvantitativt og kvalitativt v/ indikatorer
- skal **omfatte alle dele af institutionens faglighed**

Styrken i Rambølls effektmålingsmodel og ”gode mål” er fokuseringen på resultatet af indsatsen. Det er ikke tilstrækkeligt at sætte noget i gang (input og proces), men fokus skal være på accepterede mål og dokumenterbare resultater (output og outcome).

Afsluttende anbefaler Sikker By-funktionen, at Rambølls effektmålingskoncept intensiveres og udvides til at rumme måling af hele den kriminalpræventive indsats i Københavns Kommune.

Fra Bispebjerg peges der på antallet af unge, der kommer i og fastholder uddannelse og job, samt et fald i kriminalitet og bandetilgang, som de vigtigste effektmål. Man mener, at dette optimalt set bør kombineres med en kvalitativ tilgang, der ved udvalgte nedslag, kan dokumentere at der er sket en ændring i livsperspektivet hos de unge.

Fra distrikt Nørrebro, der har deltaget i Rambølls effektmålingsprojekt vedr. indsatser igangsat med Sikker By midler, anbefales det at arbejde videre ud fra denne teori i flest mulige indsatsområder, da denne metode først lige er ved at blive implementeret.

Nørrebro forslår følgende udvidelser af effektmodellen:

- Der bør være mulighed for at projekter/indsatser kan vælge at have

fokus på blot et af de fire effektmålingsområder (job/uddannelse, fritidsaktivitet, familie eller sociale kompetencer) fx klubtilbud med fokus på unges fritidsliv eller UU vejledningen med fokus på de unges uddannelse etc.

- For at komme om modstand hos medarbejderne overfor den noget lineære årsagssammenhængs- forståelse, der kan ligge i forhold til effektmålingstanken, foreslås det at man i stedet taler om indikatorer på, at der er sket ændringer i den unges liv. Denne sprogbrug vil kunne rumme det faktum, at en given indsats ikke nødvendigvis fører til en bestemt handling hos den unge, og at der hele tiden kan være tale om at mange forskellige input har været medvirkende til et givent resultat.

4) Forvaltningerne bedes pege på eventuelle udfordringer for koordinering af det kriminalitetsforebyggende arbejde såvel internt i forvaltningen som imellem forvaltningerne.

Beskrivelse af udfordringerne for koordineringen af arbejdet kan læses i udkast til en ungebydelsplan (et pilotprojekt på Bispebjerg), der er vedhæftet. Pilotprojektet skal skabe fælles retning, fælles mål samt koordinering for arbejdet med de unge i bydelen. Desuden er det målet at finde frem til en model, der kan igangsættes i de andre distrikter under hensyntagen til lokale forhold.

På Amager har man rigtigt gode erfaringer med at koordinere det opsøgende arbejde i en fælles styregruppe. Denne form anses for et must, og det anbefales at denne organisering udbredes til alle bydele.

Med hensyn til udfordringer i forhold til muligheder for koordinering peges der fra Nørrebro på tavshedspligten. Omvendt kan disse regler jo også ses som en garanti for at forældrene bliver inddraget.

Fra distrikt Valby anbefales den organisering som de har i fremdrifts/metodeudviklingsgruppen omkring HOTS. I gruppen er både BIF, SOF og BUF samt politi er repræsenteret. Her peges især på det, at man kan udveksle information mellem de tre forvaltninger, som værdifuldt i forhold til at kunne skabe en helhedsbetragtning på familiens forhold og giver mulighed for at kunne iværksætte og koordinere tiltag omkring den unge og familien. I forhold til en videre udbredelse af denne organisering, skal muligheden for at kombinere det arbejde der ligger i SSP enkeltsagsbehandling og Hotspot fremdriftsgruppe, med det formål at forhindre, at der laves dobbelt arbejde.

Kultur- og Fritidsforvaltningen

Økonomiforvaltningen har i høringsbrev af 8. februar 2010 ønsket en kortlægning af Sikker By indsatsen mht.:

- 5) Data om kriminalpræventive og tryghedsskabende indsatser.
- 6) Beskrivelse af eventuelle indsatser og projekter indenfor Økonomiudvalget særligt prioriterede områder: Exitstrategi for bandemedlemmer og tiltag for at holde 18 – 25 årige ude af bandekonflikten.
- 7) Forslag til relevante parametre / kriterier, som bør anvendes i forbindelse med en prioritering af den fremadrettede kriminalpræventive indsats i forvaltningen, herunder forslag til samlede effektmål for området.
- 8) Udpegning af eventuelle udfordringer for koordinering af det kriminalitetsforebyggende arbejde såvel internt i forvaltningerne som imellem forvaltningerne.

Generelle kommentarer

Kultur□ og Fritidsforvaltningen i Københavns Kommune er en forvaltning med mange forskellige aktiviteter og funktioner. Forvaltningen har bl.a. ansvaret for museer, bibliotekerne, idrætsanlæg, kulturhuse, regionalt og internationalt kultur□ og idrætssamarbejde, folkeoplysningsområdet samt opkrævning af ejendomsskatter mv.

Kultur□ og Fritidsforvaltningen har som mission at tilbyde kultur□ og fritidsoplevelser, der aktiverer, glæder og udfordrer. Kultur- og Fritidsforvaltningens værdigrundlag bygger således på kultur- og fritidslivets egenverdi, og forvaltningens ansvarsområder har derfor ikke kriminalitetsforebyggende sigte. Ikke desto mindre har enkelte af forvaltningens aktiviteter delvist forebyggende resultater for målgruppen - det drejer sig om projekterne SummerCamp og Udvidede åbningstider på anlæg.

En række aktiviteter har desuden en afledt kriminalpræventiv effekt, fx forvaltningens idræts□ og fritidsfaciliteter, enkelte projekter under Integration & Fritid samt tilbud på forvaltningens institutioner.

Ad 1) Data om delvist kriminalpræventive og tryghedsskabende indsatser

SummerCamp

SummerCamp er sommerferieaktiviteter i områderne Tingbjerg og Ydre Nørrebro. Målgruppen er børn og unge i alderen 6-16 år i de udsatte boligområder. Målgruppen er typisk ikke tilknyttet fritidsaktiviteter, og mangler derfor aktivitetstilbud i sommerferien. Mhp. det kriminalpræventive fokus, skal det nævnes, at de første 2 års erfaringer viser, at indsatsen ikke har formået at tiltrække de 13-16-årige, som er den del af målgruppen, som med størst sandsynlighed kan tænkes at deltage i kriminalitet.

Formålet med SummerCamp er at introducere børn og unge til foreningslivet og andre fritidsaktiviteter gennem en bred vifte af aktiviteter hen over sommerferien. Herigennem skal rodløshed og i sidste instans uhensigtsmæssig adfærd i sommerperioden og generelt forebygges. Det er projektets langsigtede mål, at der opstartes flere/nye aktiviteter i lokalområderne bl.a. via midler fra SummerCamp-puljen og at der følges op på interessen for aktiviteterne hos de deltagende børn. Børnene guides til aktiviteter efter eget ønske af frivillige ForeningsGuider efter sommeren.

Den kriminalpræventive effekt kan ikke direkte måles, men bygger på en antagelse om at unge, der er aktive i ferierne, har sunde fritidsinteresser, gode netværk osv. ikke begår kriminalitet. Målingerne foretages derfor primært på antallet af deltagere. Derforuden har vi bedt SSP om at vurdere SummerCamps effekt i lokalområderne.

Midlerne til SummerCamp ophører med udgangen af 2010.

Projekt ”Udvidede åbningstider på anlæg”

Formålet med projektet, som udløber i 2010, er, at gøre idrætsanlæggene tilgængelige i perioder, hvor unge mangler fritidstilbud. Målgruppen er børn og unge, som ikke er tiltrukket af og/eller ikke kan rummes inden for den normale foreningsidræt. Målgruppen er hovedsageligt unge mænd mellem 15 og 25 år, men omfatter også i et enkelt tilfælde piger og kvinder.

De involverede anlæg er Nørrebrohallen, Korsgadehallen, Sundby Idrætspark, Fælledparken (CPH Skatepark), Sundby Bad og Emdrup Bad. Der er for de fleste anlæg tale om fredag og lørdag sen aften og i ferieperioder. Der måles på den kriminalpræventive effekt af anlæggenes udvidede åbningstider i samarbejde med Rambøll. Der bruges spørgeskemaer, som de unge udfylder, hvor de bl.a. svarer på, hvor de ville være, hvis ikke de havde været på anlægget. Det kan give os en idé om, hvorvidt det er den rigtige målgruppe vi har fat i forhold til forebyggelse.

Den foreløbige erfaring er, at det kan være svært at få de unge til at udfylde skemaerne, og dermed få et brugbart evalueringsgrundlag.

Driftsopgaver og andre projekter med afledte kriminalpræventive effekter

Kultur- og Fritidsforvaltningens institutioner

Generelt for institutionerne er, at de har været og stadig er, udsat for generende adfærd fra grupper af børn og unge. Institutionernes personale har ikke hverken uddannelsesmæssige eller personlige forudsætninger ej heller ressourcer til at løfte opgaven med de børn og unge, som til dels er målgruppe for indsatser under Sikker By.

Biblioteker

De københavnske biblioteker fungerer som lokalcentre for viden og oplevelser i forbindelse med uddannelse, arbejde og fritid.

Bibliotekernes tilbud søges tilrettelagt, så det afspejler borgernes medieforbrug og behov. Bibliotekerne har dermed en vigtig funktion i forhold til at sikre den enkelte borgers mulighed for at deltage i det kulturelle og demokratiske liv.

Der skal, gennem en helhedsorienteret indsats med særligt fokus på beskæftigelse, arbejdes mod en forandring af de nye danskeres økonomiske og sociale tilstande, især i socialt udsatte boligområder i København. Desuden står bibliotekerne for nye initiativer i form af projekter, der sigter mod at fremme borgernes brug af biblioteksfaciliteter efter deres ønsker og behov, f.eks. ”Sprogporten”, ”Karrierebiblioteket” og videreudvikling af bibliotekerne til medborgercentre. Bibliotekerne har ligeledes ansat integrationsmedarbejdere samt igangsat lektiecafeer. Både Sprogporten og integrationsmedarbejderne ophører med udgangen af 2010, med mindre der afsættes midler til forlængelse af indsatserne.

Bibliotekernes afledte kriminalpræventive effekt ligger hovedsageligt i deres hjælpefunktioner i forhold til fx job- og uddannelsessøgning og i forhold til den platform de skaber for kulturtilegnelse og -deltagelse og som indgang til kommunen generelt.

Kulturhuse

Kulturhusene faciliterer og formidler tilbud med kulturelt indhold primært mhp. lokalbefolkningen. Herunder er lokaleleje til enkeltpersoner og foreninger. Kulturhusene har selv mindre projekter, fx aktiviteter i enkelte ferieperioder.

Kulturhusenes afledte kriminalpræventive effekt ligger, som bibliotekernes, hovedsageligt i forhold til den platform de skaber for kulturtilegnelse og -deltagelse og som indgang til kommunen generelt.

Idrætsanlæg

Forvaltningens anlæg omfatter: svømmehaller, idrætshaller,

fodboldbaner, tennisbaner, skøjtebaner, friluftsbade og havnebade. Hertil kommer facilitetstider på skoler, kulturhuse og timer, som Københavns Kommune køber i andre faciliteter. For at få tildelt fritidsfaciliteter vederlagsfrit i Københavns Kommune skal man være godkendt som folkeoplysende forening i Københavns Kommune.

De foreningsløse børn og unge er ofte ikke motiverede for et egentlig medlemskab af en forening. Selvom disse børn og unge ikke er medlem af foreninger, har de et ønske om at bruge fritiden aktivt til f.eks. at spille fodbold, basketball mv. Fordelingsprincippet har imidlertid en hindrende betydning for deres fritidsmuligheder. For at søge at imødekomme de unge foreningsløses ønsker om og behov for et aktivt fritidsliv har Københavns Kommune i Korsgadehallen og i Prismen afsat tider til lokale aktiviteter, ligesom man i Tingbjerg svømmehal delvis har åbnet op for offentligheden. På denne måde får områdets børn og unge mulighed for at bruge faciliteterne efter skoletid. Udfordringen ved denne løsning er, at facilitetsmanglen i København, fordrer at projekttider og åbning for offentligheden tages fra den tid, der ellers skal bruges af foreningerne. Det betyder at foreningerne kan rumme færre børn og unge. Man prioriterer i Kultur- og Fritidsforvaltningen at give foreningerne bedst mulige vilkår, da det forpligtende medlemskab og den sociale dimension i foreningen ikke opnås ved at dukke op i hallen efter skoletid.

Den afledte effekt er den samme (blot i mindre grad) som for projekt Udvidede åbningstider på anlæg.

Integration & Fritid

Integration & Fritid er et opsøgende og rådgivende konsulentteam, der har til formål at understøtte og fremme etniske minoriteters deltagelse i kultur- og fritidslivet. Afdelingen administrerer endvidere Brobygningspuljen, som folkeoplysende foreninger kan søge til integrationsarbejde.

Projekter Integration & Fritid, som delvist kan have en afledt kriminalpræventiv er følgende:

ForeningsGuiderne og KulturGuiderne

Integration & Fritid er i samarbejde med Dansk Flygtningehjælp tovholder på indsatsen Foreningsguiderne. Formålet med Foreningsguideprojektet er at forbedre kontakten mellem foreninger og etniske minoritetsbørn. De frivillige foreningsguiders opgave er at hjælpe børn/unge udenfor foreningslivet med at få kontakt til foreninger (f.eks. spejder, sport mv.) og hjælpe dem i deres opstart i foreningen.

Foreningsguidernes skal således:

- 1) Skabe kontakt til børnene
  - 2) Lokalisere og kontakte relevante foreninger
  - 3) Introducere børnene og deres forældre til foreninger og foreningskultur
  - 4) Hjælpe børnene til at få en god opstart og holde fast
- Der findes pt. 7 ForeningsGuidegrupper med i alt ca. 40 frivillige guider i Københavns Kommune. KulturGuiderne bygges op efter samme model med opstart i marts 2010.

Den afledte effekt af guidegrupperne er at få foreningsløse børn i kontakt med foreninger og dermed give dem en aktiv fritid.

Integrationspartnerskaber med større foreninger

Integration & Fritid har indgået partnerskaber med otte større foreninger i forhold til at løfte en større integrationsopgave. Formålet med partnerskaberne er at foreningerne via en ansat medarbejder får styrket rekruttering, fastholdelse, forældreinddragelse, intern struktur, netværk og samarbejde mv. med det formål at få flere etniske minoritetsbørn som medlemmer.

Brobygningspuljen (Integration & Fritid) og Udviklingspuljen (Folkeoplysning)

Frivillige foreninger i Københavns Kommune, der ønsker at styrke etniske minoriteters introduktion og kendskab til det folkeoplysende foreningsliv, kan søge støtte i en særlig Brobygningspulje. Der er på årsbasis afsat 1,2 mio. kr. til puljen.

Som ekstra tiltag i forhold til de foreningsløse børn og unge, har Københavns Kommune oprettet en udviklingspulje til støtte af initiativtagere, som tilbyder fritidsaktiviteter for børn og unge. Der er årligt afsat ca. 6 mio. kr. til initiativer, der kan få flere børn og unge ind i foreningslivet. I puljen for 2010 er der sat fokus på en styrket indsats for børn og unge med særlige behov (fokus på overvægtige børn), foreningsdrevne fitnesscentre samt styrkelse af street-aktiviteter.

Puljernes afledte effekt er at skabe mulighed for, og sætte fokus på, at foreningslivet kan rumme og tilbyde også udsatte børn og unge fornuftige fritidsaktiviteter.

Foreningernes arbejde

En del af både det specifikt kriminalpræventive arbejde og aktiviteter med en afledt effekt er forankret i byens mange foreninger. Vi kan anspore foreningerne til at påtage sig opgaven, men kan på ingen måde tvinge dem, effektmåle på dem eller lukke dem ned, hvis de ikke har den ønskede effekt.

Ligesom det er tilfældet på bibliotekerne, har foreningerne hverken de

uddannelsesmæssige eller ressourcemæssige forudsætninger for at løfte opgaven med uroskabende børn og unge, som til dels er målgruppe for indsatser under Sikker By.

Hvis foreningerne skal løfte en større opgave på det kriminalpræventive område, så fordrer det, at foreninger, der ligger i udsatte områder, bevilges faste driftstilskud, som kan bruges til løn (se endvidere de afsluttende anbefalinger).

Ad 2) Beskrivelse af eventuelle indsatser og projekter indenfor Økonomiudvalget særligt prioriterede områder: Exitstrategi for bandemedlemmer og tiltag for at holde 18 – 25 årige ude af bandekonflikten.

Kultur- og Fritidsforvaltningen har ingen aktiviteter inden for disse rammer.

Ad 3) Forslag til relevante parametre/kriterier, som bør anvendes i forbindelse med en prioritering af den fremadrettede kriminalpræventive indsats i forvaltningen

Under de to projekter, der arbejder med kriminalpræventive målsætninger, er beskrevet en specifik effektmåling. Denne kan dog ikke bruges på alle de projekter/driftsaktiviteter, der har en formodet afledt effekt, da målingen, som beskrevet, bygger på antagelser om fritidslivets effekter på forebyggelse af kriminalitet. Skulle man måle på et parameter på disse projekter/driftsopgaver, kan det gøres ved at tælle antal deltagere (og dermed købe ovenstående antagelse) eller man kan udvælge et antal deltagere og spørge dem, hvad de ville have lavet, hvis ikke de deltog i den aktuelle aktivitet. Vi har endnu ikke erfaringer med denne form for effektmåling.

Konklusionen må derfor være, at effekterne af Kultur- og Fritidsforvaltningens nuværende arbejde ikke kan måles efter kriminalpræventive parametre med mindre de er skrevet ind i projekternes målsætninger, succeskriterier mv.

Ad 4) Udpegning af eventuelle udfordringer for koordinering af det kriminalitetsforebyggende arbejde

Da forvaltningens bidrag til det kriminalitetsforebyggende arbejde er af begrænset karakter, kan vi ikke udpege konkrete udfordringer i forhold til koordineringen.

Forslag til yderligere indsatser på forvaltningens område

Såfremt der skal iværksættes yderligere aktiviteter på Kultur- og Fritidsforvaltningens område med delvist kriminalpræventivt sigte anbefales en fortsættelse af de to igangværende initiativer:

- Ferieaktiviteter. SummerCamp i Tingbjerg og på Ydre Nørrebro stopper med udgangen af 2010 og vil umiddelbart kunne fortsættes samt udvides til at omfatte flere ferier og flere udsatte boligområder. Herigennem kunne flere børn og unge aktiveres i ferieperioder, hvor der ofte opstår aktivitetshuller.
- Udvidede åbningstider på anlæg. Det igangværende projekt stopper med udgangen af 2010. Det foreslås, at ordningen fortsættes i form af en pulje, som anlæg kan søge til at holde åbent på sene tider og i ferier. Puljen skal bl.a. kunne søges til løn til aktivitetsmedarbejdere.

Af nye tiltag med delvist kriminalpræventivt sigte, der kunne iværksættes, kan nævnes:

- Driftstilskud til foreninger i udsatte boligområder ud fra den tanke, at foreningerne er båret af frivillige kræfter, som hverken kan eller skal rumme og håndtere børn og unge med uhensigtsmæssig adfærd. De foreninger, der ligger i udsatte områder, er trængt og har ofte svært ved at fastholde frivillige, som igen betyder at de har svært ved at rumme udsatte børn og unge. Såfremt denne opgave i højere grad skal løftes af foreningerne skal disse bevilges midler til at ansatte faste medarbejdere – her duer projekter og projektmidler ikke.
- Opsøgende KFF-medarbejdere. De udgående medarbejdere skal understøtte det eksisterende gadeplansarbejde og sikre samarbejdet mellem Kultur- og Fritidsforvaltningen og de andre forvaltninger i lokalområderne. Metoden skal være at bygge bro mellem udsatte børn og unge og lokalområdets kultur- og fritidsaktører (fx idrætsanlæg, bibliotek, kulturhus, foreninger), rykke kulturen ud i boligområderne og indgå i samarbejde med andre typer af opsøgende medarbejdere.

Dog skal det nævnes, at bevillingen til Integration & Fritid reduceres fra 4 millioner kr. til 3 millioner kr. i 2011, og indsatsen reduceres derfor i 2011.

Socialforvaltningen

I dette notat beskrives generelle og specifikke tiltag, der sigter mod at skabe tryghed og sikkerhed blandt forvaltningens medarbejdere, herunder især de der arbejder med kriminalpræventive opgaver.

ad 2) Indsatser og projekter ift exitstrategi og + 18

+18 Programchef

Borgerrepræsentationen vedtog d. 10. juni 2009 at nedsætte et Projektråd med repræsentanter fra Kultur- og Fritidsforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen med henblik på at afdække mulighederne for at sikre en sammenhængende og styrket indsats over for socialt udsatte unge over 18 år.

På baggrund af Projektrådets erfaringer, der forventes forelagt de respektive fagudvalg i april 2010, har Socialforvaltningen i starten af 2010 oprettet en særlig +18 Programorganisation bemandet med en Programchef, der refererer til direktionen. I sin stab har Programchefen en analysemedarbejder.

Programchefens opgave er bl.a. at

- Udarbejde en samlet plan for indsatsen for +18 målgruppen
- Starte og drive konkrete sociale tilbud for målgruppen (i første omgang væresteder og Kort Snor +)
- Leverer analyser af området samt monitorere og evaluere indsatsen, og dermed bidrage til at hæve vidensgrundlaget for +18 indsatsen.

+18 Væresteder

Socialforvaltningen driver aktuelt 2 væresteder, der er målrettet kriminelle/kriminalitetstruede unge mellem 18 og 25 år. Det ene ligger på Indre Nørrebro tæt på Blågårds Plads, det andet ligger på ydre Nørrebro i tilknytning til Ressourcecenter Ydre Nørrebro i Haraldsgadekvarteret.

Der er yderligere et værested på vej i Guldbergsgadekvarteret (ligeledes på Nørrebro), hvor der aktuelt ledes efter egnede lokaler.

Endelig er der et ønske om at placere et lignende værested i Tingbjerg, men der kan aktuelt ikke anvises den nødvendige finansiering.

Værestedernes formål er at bringe de unge i trivsel og positiv udvikling ved på den korte bane at give dem et attraktivt alternativ til 'gademiljøet' og kriminalitet, og på den lange bane at motivere, vejlede og støtte dem i at komme i gang med arbejde og/eller uddannelse. Der

er således ikke kun tale om, at give de unge et sted at være, men om at skabe et sted, hvor de kan få rådgivning og støtte til at komme videre.

Værestederne kan ses, som et vigtigt element i en samlet exitstrategi for unge, som er involveret i – eller i risiko for blive involveret i kriminelle aktiviteter.

Det er aktuelt et behov for at analysere behovet for fremtidige placeringer af væresteder samt udarbejde et koncept for indholdet i disse.

Kort snor +

I Budget 2010 blev der afsat 3 mill. kr. årligt til i årene 2010 - 2013 at gennemføre Kort Snor-forløb for unge over 18 år. Forlægget er det 'Kort Snor'-projekt, der aktuelt tilbydes unge under 18 år.

Grundtanken i et Kort Snor-forløb er, at en ung, der har massive vanskeligheder bl.a. i relation til kriminalitet, skole og familie, får en intensiv mentorordning/kontaktpersonforanstaltning, der knyttes sammen med en øget sagsbehandlingsindsats, der sammen skal sikre, at de unge bryder den negative udvikling og kommer i gang med mere perspektivrige aktiviteter – særligt i relation til skole, familie og en kriminalitetsfri fritid.

Kort Snor + er endnu i udviklingsfasen, men der forventes at blive gennemført ca. 24 Kort Snor + forløb årligt i projektperioden.

Indsatsen evalueres løbende og monitoreres via udvalgte effektindikatorer i relation til bl.a. skole arbejde, uddannelse og kriminalitet

Kort Snor + forventes dels at bidrage til at holde unge over 18 år ude af kriminalitet, og at skabe et positivt alternativ til kriminalitet – herunder til de mere organiserede kriminelle miljøer, der er involveret i den aktuelle banderelaterede kriminalitet.

Kort Snor + kan således ses, som element i en exitstrategi for de unge, som med baggrund i deres samlede sociale situation er mest udsat for at havne udenfor uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet med risiko for at blive tiltrukket af eller blive hængende i kriminelle miljøer.

ad 3) Parametre/kriterier og forslag til effektmål for området

Socialforvaltningen finder det relevant, at der er fokus på effekterne af arbejdet med Sikker By og ser gerne, at Center for Sikker By bidrager til et kort- og langsigtet kvalitetsløft af analyseindsatsen på området. Det gælder ikke mindst ift. indsatsen for de 18 – 25 årige, hvor det

aktuelle vidensgrundlag er meget spinkelt. Det gælder både omfanget af målgruppen, forståelsen af deres socialiseringsproblemer, årsagerne til disse problemer, de mulige indsatsformer og deres effekter på målgruppen. En analyse af bl.a. disse forhold er en nødvendig forudsætning for, at de initiativer, der iværksættes, skal blive sammenhængende og effektive også på lang sigt.

- Socialforvaltningens væsentligste anbefaling i forhold til effekt er, at Center for Sikker By gennemtænker og ekspliciterer meget præcist, hvad rammerne for effektarbejdet er. Det er væsentligt, at der er en tæt og reflekteret sammenhæng mellem ambitionsniveauet for hvad data skal bruges til og tilrettelæggelsen af effektarbejdet, fx valg af effektmålingsdesign og afsatte ressourcer. Dette har ikke været tilstrækkeligt klart og gennemtænkt med den igangværende evaluering af Sikker By.
- Den igangværende evaluering er baseret på, at der foretages målinger af projekterne enkeltvist, og alle projekter er medtaget uanset projektets karakter og størrelse. Dette giver efter Socialforvaltningens opfattelse for stort et arbejde og for begrænset et udbytte. Tilrettelæggelsen af effektarbejdet bør ske mere strategisk, så man går i dybden med nogle områder og udelader andre, hvor udbyttet vil være minimalt. I den sammenhæng skal man være opmærksom på, at størstedelen af de kriminalitetsforebyggende indsatser er forvaltningernes almindelige drift, og at den igangværende evaluering dermed kun omfatter isbjergenes toppe. Når Center for Sikker By tilrettelægger effektarbejdet kunne det med fordel overvejes, om der kan laves effektmålinger på program- eller policyniveau, dvs. hvor forvaltningernes indsatser ses i et større billede.
- De eksisterende effektindikatorer fra den igangværende evaluering (jf. tekstboksen nedenfor) er relevante, og det bør overvejes om de kan suppleres med kriminalitetsmålinger. Det er dog væsentligt, at målingerne tilrettelægges, så de giver mening. Et projekt, værested e.l. med en afgrænset målgruppe på eksempelvis 30 unge bør således måles på de 30 unges adfærdsudvikling, bl.a. i forhold til kriminalitet, men ikke sammenkædes med kriminaliteten i hele bydelen, fordi denne påvirkes af en lang række forhold. Ligeledes er det ikke sikkert, at de unges kriminalitet begås i lokalområdet. Socialforvaltningen anbefaler, at disse mere nuancerede analyser af kriminalitet foretages af forskere, og at der indgår registerbaserede analyser heri.
- Socialforvaltningen finder, at effektviden kan anvendes til såvel styring som faglig læring, refleksion og dialog. Styringsmæssigt kan effektviden bidrage til at sikre 'value for money'. Når det

tilrettelægges hvordan effektviden skal anvendes, bør datas karakter indgå i overvejelserne. At fremlægge effektdata som grundlag for politisk prioritering stiller store krav til datas relevans, validitet og sammenlignelighed, og disse forudsætninger er efter Socialforvaltningens vurdering endnu ikke tilstede i forhold til Sikker By, men Socialforvaltningen vil se positivt på, hvis Center for Sikker By vil skabe rammerne for, at dette i højere grad kan ske i de kommende år.

Effektmålene i igangværende Sikker By-evaluering

- 1) At få de unge i gang med en uddannelse
- 2) At få de unge til at have et relevant fritidsliv/fritidsjob
- 3) At hjælpe de unge til at kende grænser, så de kan indgå i et fællesskab/samfund og
- 4) At få styrket de unges personlige og sociale kompetencer (de skal kunne forstå hvem de er, hvor de er og hvordan de agerer i deres omverden)
- 5) At styrke den unges familie.

Kilde: Notat fra Rambøll. Styregruppemøde i Sikker By, 24. juni 2009

ad 4) Udfordringer for koordineringen af arbejdet

Det er Socialforvaltningens vurdering at koordinationen af det kriminalitetsforebyggende og tryghedsskabende arbejde i Københavns Kommune på mange niveauer er relativt velkoordinerede, og at der – bl.a. med dannelsen af Center for Sikker By - er gode forudsætninger for at styrke koordinationen yderligere.

Ikke desto mindre er der naturligvis udfordringer i relation til koordinationen.

Politiske udfordringer

Idet den overordnede koordination af Sikker By-initiativer er placeret i Økonomiudvalget, kan det helt overordnet det være en udfordring at skabe politisk ejerskab til det kriminalpræventive og tryghedsskabende arbejde i de respektive fagudvalg, det gælder særligt i relation til prioriteringen af indsatsen i forhold til de øvrige opgaver.

Udfordringer i relation til forvaltningernes ressort

Idet de forskellige forvaltninger har forskellige opgaver, har de også forskellige problemforståelser og løsningsmodeller. Fx er Socialforvaltningens primære opgave at give tilbud til udsatte unge - herunder til de, der skaber utryghed og begår kriminalitet. Andre forvaltningers opgave i relation til tryghed og kriminalpræventivt arbejde er i højere grad at beskytte byens øvrige borgere mod de unge, Socialforvaltningens arbejder med og for. Disse to perspektiver kan

godt rummes i fælles aktiviteter, men det er vigtigt, at begge formål adresseres.

En anden problemstilling, der stiller nye krav til koordinationen, er, at den 'nye' + 18 målgruppe er vanskelig at håndtere for såvel SOF, som BIF og BUF:

- For SOF er udfordringen at levere en social og pædagogisk indsats, der sikrer at de unge kommer godt ind i en positiv voksentilværelse. SOFs voksenindsats har kun i begrænset omfang beskæftiget sig med denne modnings- og socialiseringsproces, i det deres kernemålgruppe traditionelt har været psykisk syge, misbrugere og hjemløse.
- BUF har omvendt vanskeligt ved at finde uddannelses tilbud, der kan tiltrække, fastholde og rumme disse unge, der ofte har meget dårlige forudsætninger og er meget lidt motiverede for uddannelse
- BIF har vanskeligt ved at tilbyde de rigtige beskæftigelses tilbud, bl.a. fordi de unge ikke nødvendigvis er fast tilknyttet et jobcenter, og fordi at politikker og meldinger går på, at alle unge skal have en ungdomsuddannelse.
- De lovgivningsmæssige rammer er næppe altid optimale. Der er eksempelvis formentlig tale om en reel fattigdomsproblematik på feltet.

- En del af problemet er relateret til lokale 'gadesocialiseringsmekanismer'. At modvirke de negative aspekter af disse, forudsætter komplekse og fælles langsigtede indsatser, fx via mere målrettet brug af det fælles helhedsplansarbejde.

Endelig er der, som tidligere nævnt, brug for en nærmere analyse af omfang og indhold i problemkomplekset.

Lokale udfordringer

I København er der en række lokale samarbejds- og koordinations fora, som adresserer forskellige aspekter af indsatsen, herunder spiller SSP-samarbejdet en stor rolle, både i relation til området og de enkelte unge, der håndteres via Enkeltogs konceptet.

Koordinationsudfordringen her er at arbejde systematisk med løbende at vitalisere de eksisterende fora, undgå at oprette overlappende fora, og generelt at justere samarbejdet, så det modsvarer den aktuelle situation.

Vedrørende medarbejdertryghed

Forebyggelse af vold er et fast og højt prioriteret indsatsområde i forvaltningens arbejdsmiljøarbejde, herunder arbejdes der aktivt for at

alle episoder om vold eller trusler om vold anmeldes som en arbejdsskade.

Generelt er det Socialforvaltningens vurdering, at medarbejdertryghed og -sikkerhed bedst fremmes via en tæt og åben dialog mellem ledelse og medarbejdere, udvikling af medarbejdernes faglige kompetencer og et godt lokalt netværk.

Således er medarbejdertryghed og -sikkerhed er et højt prioriteret og tæt integreret aspekt ift. arbejdstilrettelæggelsen, organiseringen, medarbejderudvikling mv. og medarbejdernes praksis og eventuelle særlige forholdsregler tilpasses den enkelte aktivitet og justeres løbende på baggrund af den konkrete situation.

Som eksempler på tryghedsskabende tiltag, kan man fx nævne:

- De interne uddannelsesaktiviteter i Socialforvaltningen indeholder kurser i konflikthåndtering målrettet praksisfeltet
- I drøftelserne i de lokale SSP organisationer indgår medarbejdertryghed og sikkerhed som et centralt aspekt, når man fx arrangerer lokale arrangementer/tiltag
- I samarbejde med ledelsen kan opsøgende/udegående medarbejdere fx beslutte, at der er områder, hvor de ikke færdes alene
- Der er indgået aftale med Politiet om synlig tilstedeværelse ved fodboldturneringen i Nørrebrohallen i uge 7 (i lyset af skudepisoderne i Heimdalsgade i uge 6)
- Gadeplansmedarbejdere har fået udarbejdet legitimationskort, så de kan identificere sig overfor Politiet og andre
- Væresteder o. lign. gør ikke 'reklame' for deres beliggenhed, og ingen af dem er placeret på gadeniveau
- I myndighedscentre (tidligere socialcentre) og en række institutioner er der udarbejdet retningslinier for, hvordan man forholder sig i forbindelse med vold eller trusler om vold. Det er fastslået at vold/trusler altid skal politianmeldes. Der er ligeledes mulighed for at sikre vidnebeskyttelse af de medarbejdere, som anmelder vold/trusler. I forbindelse med konkrete samtaler på kontoret er der mulighed for at der af sikkerhedsmæssige grunde er en rådhusbetjent til stede. Desuden er arbejdspladserne udstyret med overfaldsalarmer
- Institutioner har – afhængig af målgruppe mv. – særlige foranstaltninger (fx låsesystemer, tilkaldeordninger mv.), der bl.a. sigter mod at skabe sikkerhed og tryghed.

Hvis en medarbejder oplever en dramatisk situation, tilbyder Socialforvaltningen psykologisk krisehjælp.

Situationen på Nørrebro

Situationen på Nørrebro har i hele 2009 været særlig vanskelig, idet Nørrebro var scene for en række 'drive by' skyderier, hvor der blev skudt efter tilfældige – især yngre mænd.

Det har betydet, at de opsøgende medarbejdere har været under et ganske særligt pres, dels fordi de selv oplevede angst for at blive skudt efter, dels fordi de unge, de arbejdede med, var meget udsatte. For at skabe øget sikkerhed og tryghed er der taget en række ekstraordinære forholdsregler, hvilket har vanskeliggjort det opsøgende arbejde. Fx er det besluttet, at de opsøgende medarbejdere:

- Altid færdes i makkerpar eller grupper, sørger for at være i bevægelse og ikke stå stille i grupper, og på visse tidspunkter helt har holdt sig inden døre
- Har jakker, der tydeligt viser, at de arbejder for Københavns Kommune.
- Desuden har medarbejderne deltaget i et særligt tilrettelagt kursus (4 x ½ dag) i håndtering af frygt, og sikkerhed/tryghed har været i fokus i den faglige supervision.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Sikker by - status og løsninger

Igennem 2009 har der været eksempler på ubehagelige episoder, der har påvirket forvaltningens muligheder for at levere service til ældre. Episoderne har desuden haft konsekvenser for følelsen af tryghed og omkostningerne ved at levere ydelser.

De borgere, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen servicerer, er ikke anledning til problemerne. Således er kriminalitetsforebyggende aktiviteter for Sundheds- og Omsorgsforvaltningen primært relevante i forhold til at deltage i et koordineret samarbejde med kommunens øvrige forvaltninger. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har imidlertid fokuseret på initiativer for at sikre leverancer af ydelser til ældre og skabe et trygt arbejdsmiljø for forvaltningens medarbejdere.

Den aktuelle status er, at der nu er færre episoder end i efteråret 2009, hvor der blev gjort status for problemstillingen. I slutningen af notatet findes eksempler på sådanne episoder og en pressestatus.

Fokusområder og løsninger for Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Forvaltningens fokusområder i forhold til Sikker By er:

1. Sikker leverance af ydelser til ældre
2. Tryghed for borgere og medarbejdere i forvaltningen.

Sikker leverance af ydelser til ældre

Der er ældre, der har brug for ydelser fra Sundheds- og Omsorgsforvaltningen alle døgnets 24 timer. Flere af disse ældre har brug for hjælp i form af omsorg og pleje, som leveres om aftenen og natten, hvor kriminaliteten også ofte begås. Derfor er det en særlig udfordring af sikre netop leverancen af ydelser på ældreområdet. Vigtigheden af dette understreges af, at disse ældre er helt afhængige af ydelserne fra kommunen, og at mange ydelser derfor ikke kan udskydes til næste dag.

Borgerne modtager fortsat de relevante ydelser på trods af uroen i byen, men serviceniveauet er for nogle i perioder forringet: f.eks. når aftenplejen i en måned har ændret rutiner, hvilket har betydet færre ture.

For at sikre leverancen er der brug initiativer i forhold til bandekriminaliteten, der både virker på kort og på lang sigt. De ældre har et akut behov for sikker leverance, men på lang sigt skal problemet også reduceres. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har derfor både iværksat dialog og samarbejde i lokalområder, der på længere sigt skal reducere uroen.

Tryghed for borgere og medarbejdere i forvaltningen

Det er erfaringen fra Sundheds- og Omsorgsforvaltningens arbejde, at enkelte episoder kan føre til generel utryghed blandt borgere og medarbejdere. Der har bl.a. været episoder med direkte chikane når medarbejdere og leverandører leverer mad og plejeydelser. De mange episoder har ført til, at medarbejdere kan være utrygge ved at færdes i de områder, hvor der har været problemer.

Det giver belastninger for det psykiske arbejdsmiljø for pleje- og omsorgspersonalet - særligt i aften- og nattefunktionerne. Disse belastninger har medført, at forvaltningen har ændret arbejdsgange. Der er derfor en tæt sammenhæng mellem medarbejdernes tryghed og konsekvenserne for leveringen af ydelser til borgerne.

Det er vigtigt, at der ikke bare sker en reduktion i kriminaliteten generelt, men at det også er synligt for borgere og medarbejdere. Herunder at medarbejdernes arbejdsmiljø er tilstrækkeligt godt til, at ydelserne kan leveres. Episoderne skal ikke føre til en generel utryghed. For at skabe denne tryghed har medarbejdere, f.eks. kørt to og to til borgerbesøg til Hothers Plads og Mjølnerparken

Implementerede løsninger

Med udgangspunkt i de to fokusområder har forvaltningen implementeret følgende løsninger, der alle har bidraget til at forbedre arbejdsmiljøet for medarbejderne og dermed sikkerheden i leverancen:

Tydelig markering	- På politiets anbefaling er indkøbt hvide overtræksveste for at sikre tydelige markering i gadebilledet af at der tale om Sundheds- og Omsorgsforvaltningens medarbejdere.
-------------------	---

Dialog og samarbejde	<ul style="list-style-type: none"> - Afholdt dialogmøde med leder af bandeenheden, lokalpoliti, politiets SSP-medarbejdere og medarbejdere i aftenplejen. - Hjemmeplejen har taget initiativ til opråb til beboerne i Mjølnerparken i samarbejde med beboerformand. - Medarbejdere har fået udleveret direkte telefonnumre til bandeenheden, som kan bruges i ikke-akutte situationer. - Kvartalsvis kontakt med SSP repræsentant, herunder dialogmøder med medarbejdere
Overvågning og dokumentation	<ul style="list-style-type: none"> - Alle kriminelle hændelser meldes til politiet, og der føres logbog. - Enkelte plejehjem har indført videoovervågning - Der er tilknyttet et vagtselskab til Bystævneparken
Ændret arbejdstilrettelæggelse og kompetenceudvikling	<ul style="list-style-type: none"> - Medarbejdere kører to og to til borgerbesøg til Hothers Plads og Mjølnerparken - APV er justeret og giver retningslinier for, hvordan man skal forholde sig ved uro i området.

Løsninger fremadrettet

Generelt er det forvaltningens vurdering, at det vil en fordel med større indbyrdes kendskab til forvaltningernes arbejdsfelt og indsats i de enkelte lokalområder for at forebygge kriminalitet. Konkret kan arbejdes med:

Samarbejde med politiet	<ul style="list-style-type: none"> - Systematisere samarbejdet med politiet i en fast struktur med gensidig forpligtelse, således at forvaltningen f.eks. altid har relevante kontaktoplysninger til de funktioner i politiet, der kan indgås konkrete operationelle aftaler med.
-------------------------	--

Overvågning	<ul style="list-style-type: none"> - En styrket overvågning med tilstedeværelse fra politiet har ligeledes skabt tryghed hos medarbejderne. Fremadrettet kan dette også indgå som en løsning. - At undersøge mulighederne og ulemperne ved at bruge videoovervågning yderligere. - Et kommende tryghedsindeks kunne indeholde en vurdering af den oplevede tryghed blandt borgere og blandt de medarbejdere, der har områderne som arbejdsplads.
Belysning	<ul style="list-style-type: none"> - Det har erfaringsmæssigt hjulpet, hvis der er mere lys i området, hvor der er problemer. En yderligere brug af belysning på Hother Plads kræver en dialog med grundejeren, da pladsen er privat ejet.
Forebyggelse	<ul style="list-style-type: none"> - Samarbejde med lokale skoler kunne være rammen om dialog med den skolesøgende del af de unge, f.eks. uddanne udvalgte egnede elever i konfliktmægling.

Uro i byen – eksempler på episoder

Episoderne har navnlig været ved Hothers Plads, Mjølnerparken og Tingbjerg i Brønshøj. Nedenstående eksempler på ubehagelige episoder er derfor fra disse områder.

<i>Konkrete episoder i områderne</i>	
Hærværk	<ul style="list-style-type: none"> - En af forvaltningens biler har fået smadret vinduer, mens medarbejderne ikke var til stede. Det er værkstedets vurdering, at bilen har været nede at ligge.
Skyderi i området	<ul style="list-style-type: none"> - Der har været skyderi i området og området bliver afspærret hele natten. Der har også tidligere været skyderi, f.eks. blev der i 2007 skudt ved på institutionen Rønnebo. - En medarbejder har oplevet en skudepisode
<i>Konkrete episoder rettet direkte mod forvaltningens medarbejdere</i>	

Røveri	<ul style="list-style-type: none"> - På Plejecentret Lærkebo, Bystævneparken, røver 3 maskerede mænd september 2009 et medicinskab og et andet skab med en pengeboks med beboermidler. Nattevagten blev tilbageholdt af røverne, men der er ikke nogen beboere oppe, så ingen beboere var ikke vidende om hændelsen.
Chikane	<ul style="list-style-type: none"> - Der udøves hærværk mod en række postkasser af en gruppe. Gruppen råber efter medarbejdere, og overfuser medarbejderne med, at medarbejderne ikke skal blande sig. - Medarbejdere har oplevet, at grupper i området spytter og råber efter dem
Stenkast	<ul style="list-style-type: none"> - Flere eksempler på stenkast mod forvaltningens medarbejdere og biler
Skyderi	<ul style="list-style-type: none"> - En flok unge skyder mod tre af forvaltningens medarbejdere med "softguns". - En af forvaltningens medarbejdere bliver ramt af skud fra "splatterpistol".

Teknik- og Miljøforvaltningen

Økonomiforvaltningen har i skrivelse af 4. februar 2010 anmodet Teknik- og Miljøforvaltningen om et høringssvar og fremsendelse af oplysninger, der kan bidrage til kortlægning af Sikker By indsatsen i Kommunen.

Vi skal i nedenstående forsøge at besvare de konkrete spørgsmål så præcist som muligt.

Spørgsmål 1a) *For så vidt angår de opgaveområder i forvaltningen, som ikke indeholder et direkte kriminalitetspræventivt sigte bedes beskrevet kortfattet eventuelle relevante afledte kriminalitetsforebyggende virkninger af den ordinære drift.*

Svar: Teknik- og Miljøforvaltningen er overordnet ansvarlig for den fysiske og tekniske udformning og drift af byen. Forvaltningens vision er, at TMF arbejder efter, at København skal have verdens bedste storbymiljø og et unikt byliv.

Verdens bedste storbymiljø og et unikt byliv hænger uløseligt sammen med en tryk og sikker by. Derfor bidrager en stor del af de opgaver TMF varetager naturligvis direkte eller indirekte til at skabe en mere sikker og tryk by.

Internt i TMF er vi ved at udpege repræsentanter fra vores 12 centre, der skal indgå i et koordinationsforum, der skal koordinere forvaltningens arbejde med Sikker By på den lidt længere bane. Koordinationsopgaven i TMF varetages af Center For Bydesign, Kvarterudvikling hvorfra de to udstationerede medarbejdere fra TMF til Center for Sikker By er placeret.

I Teknik- og Miljøforvaltningen afventer vi Økonomiudvalgets behandling den 13. april af den samlede plan for øget tryk og sikkerhed fra Center For Sikker By. Det er forvaltningens forventning at planen vil lægge et overordnet fokus og ramme omkring den samlede kommunale indsats i forhold til Sikker By.

Internt har vi de sidste uger indhentet et første bud på opgaver/ indsats fra vores 12 centre, der kan bruges efter 13. april til at få konkretiseret det videre arbejde i

forhold til at få indarbejdet sikkerhed og tryghed i samtlige kommunale indsatser hvor det giver mening.

Oversigt fra centrene er vedlagt som bilag 2. Det er vigtigt, at understrege oversigten ikke er et udtryk for endelig prioritering af indsatser og at oversigten ej heller skal ses som et bud på indsatser/opgaver, der skal prioriteres frem for andre. Oversigten har mere karakter af en kvalificeret brainstorm, der afdækker hvilke opgaver/indsatser i forvaltningen, der udover de i direkte kriminalitets-forebyggende opgaver har en afledt effekt.

Nogle af de opgaver, der er nævnt i bilag 2 er tryghed omkring de offentlige toiletter i byen, byfornyelsesindsatsen, udformning og vedligeholdelse af pladser og parker, forvaltningens arbejde i forhold til støjende adfærd i byen der skaber utryghed, samt administration af tilladelser til udeserveringer offentlige arrangementer osv. Det er opgaver hvor forvaltningen enten har en konkret driftsopgave eller har en rolle som myndighed.

Områdebaserede indsatser

Udover drift og myndighedsrollen har forvaltningen også ansvaret for de områdebaserede indsatser i de mest udsatte og nedslidte områder af byen. Det gælder i forhold til helhedsplanerne i de almene boligområder og områdefornyelsesprojekterne i de traditionelle byfornyelsesområder, der udover traditionelle dårlige socioøkonomiske vilkår også er præget af fysisk nedslidning af de offentlige og private arealer og små og eller utidssvarende boliger med installationsmangler.

De områdebaserede indsatser er kendetegnet ved, at områderne udpeges på baggrund af en række ”objektive” kriterier. Når områderne er udvalgt skal der i samarbejde mellem alle kommunale forvaltninger, foreninger, politi, erhvervsliv osv. udarbejdes en samlet plan, der i løbet af typisk 6 år skal give områderne et løft, der gør at de bliver mere selvhjulpne.

Skal København på den lidt længere bane gøres mere sikker og tryk er det afgørende, at vi udover det almindelige kommunale virke, arbejder målrettet med de socioøkonomiske problemer, der er koncentreret i

specifikke dele af byen. Den områdebaserede metode benyttes i dag af vestlige storbyer til et helhedsorienteret greb på udsatte områders problemstillinger. Særligt i en så stor by som København, med de 7 selvstændige forvaltninger, er det afgørende med lokalt tilpassede indsatser hvor alle relevante forvaltninger både er enige om analysen af områdernes problemer, afhjælpningen af samme og at der sker om ikke en daglig så en løbende koordinering og sparring.

I forlængelse heraf kan vi oplyse, at TMF pt. samarbejder med de øvrige 6 forvaltninger om etablering af et socioøkonomisk Københavnerkort. Kortet skal meget gerne ende med at være webbaseret og give alle forvaltninger, politikere og borgere et samlet/fælles kort over byens socioøkonomiske vilkår. Kortet skal sikre at de kommunale forvaltninger er enige om analysen i forhold til hvor byen udvikler sig negativt. Kortet skal også danne grundlag for fælles lokale skræddersyede planer for, hvordan vi vil arbejde forebyggende i områder, der er på vej ned, og hvordan og hvor vi sætter ekstraordinært ind når det er gået galt.

Det Socioøkonomiske Københavnerkort skal endvidere bruges til at evaluere/monitorer de områdebaserede indsatser - følge hvordan de udvikler sig år for år set i forhold til de ressourcer der benyttes på ekstraordinære indsatser.

Teknik- og Miljøforvaltningen anbefaler, at Sikker By indgår i samarbejdet med Kvarterudvikling om udvikling og implementering af kortet som fælles udvælgelses og evalueringsredskab for områdebaserede indsatser.

Samtidigt kan vi oplyse, at TMF pt. samarbejder med de øvrige 6 forvaltninger om etablering af en ny organisering af det tværkommunale arbejde med de områdebaserede indsatser og den nye lovbestemte styringsdialog med den almene sektor. Den nye organisering vil bl.a. pege på behovet for et borgmesterforum og et partnerskabsforum, hvor de almene i sidstnævnte er med, der skal varetage koordinering og udvikling af de områdebaserede indsatser og dialogen med den almene sektor. Såvel borgmesterforum som partnerskabsforum vil blive vigtige fora for arbejdet med de udsatte boligområder og såfremt de kommer til at virke efter hensigten vil skabe en meget tydelig og mere handlekraftig struktur omkring

de mest belastede dele af byen - hvor utryghed og usikkerhed er dominerede problemer.

Spørgsmål 2) *Forvaltningerne bedes beskrive eventuelle indsatser og projekter indenfor Økonomiudvalgets særligt prioriterede områder (exitstrategi og tiltag for at holde 18 - 25 årige ude af bandekonflikten).*

Svar: TMF har ikke selv indsatser og projekter i denne kategori.

Spørgsmål 3) *Som grundlag for at udarbejde en model for løbende opfølgning og effektivisering af indsatser og projekter bedes forvaltningerne komme med forslag til relevante parametre/kriterier, som bør anvendes i forbindelse med en prioritering af de fremadrettede kriminalpræventive indsatser i forvaltningen herunder forslag til samlede effektmål for området.*

Svar: TMF har ikke nye forslag til effektmål i forhold til de konkrete projekter i bilag 1. Udvalgelse af kriterier og parametre i forhold til effektmålinger i forhold til de indsatser/opgaver der nævnes i bilag 2 er det en opgave, der vil indgå i det samlede arbejde med at indarbejde tryghed og sikkerhed i forvaltningens driftsopgaver.

I forhold til evaluering af de områdebaserede indsatser har TMF de seneste år arbejdet på at udvikle en såkaldt ”strategiskabelon”, der i dag benyttes til at evaluere helhedsplanindsatserne og i indværende år forventes videreudviklet til også at kunne evaluere områdefornyelses-projekterne. Strategiskabelonen er et dynamisk værktøj, der sikrer at alle parter er enige om mål og metoder og løbende følger op på hvordan det går med de aftalte indsatser. Strategiskabelonen udvikles i dialog med BIF og SOF, og på sigt er det vores ambition at alle forvaltninger skal inddrages i arbejdet. Strategiskabelonen evaluerer indsatser i forhold til de formulerede mål og succeskriterier samt samarbejdet mellem de involverede lokale og centrale aktører.

Evalueringen skal suppleres af det Socioøkonomiske Københavnerkort, der som nævnt ovenfor løbende kan følge udviklingen i de enkelte områder.

Teknik- og Miljøforvaltningen anbefaler, at begge

evaluerings- og monitorering redskaber indgår i det videre arbejde med Sikker By.

Bilag til høringssvar fra TMF: Oversigt over centre i Teknik- og Miljøforvaltningen

1. Center for Bydesign

1.1 Boligsociale Helhedsplaner og Områdefornyelsesprojekter

Begge er projekter med et lokalt sekretariat, der skal løfte de mest belastede dele af byen via en helhedsorienteret indsats, der involverer samtlige fagforvaltninger, institutioner, politi m.m. i området omkring en samlet analyse af udfordringer og en samlet plan for en koordineret indsats.

Disse projekter er en yderst vigtig brik i forhold at skabe tryk og sikker by og der er indhentet mange erfaringer med de områdebaserede indsatser og massiv borgerinvolvering/empowerment, der bør udnyttes mere generelt i det traditionelle kommunale virke. Det er projekter der er etableret og finansieret sammen med staten og Landsbyggefonden så vi kan ikke umiddelbart ændre væsentligt på de igangværende projekter, men de er jo alle tidsbegrænset så på lidt længere sigt kan man sagtens gøre tryk og sikkerhed til en tungere del af indsatsernes fokus.

Visionen med områdefornyelser er at skabe et socialt, kulturelt og fysisk bæredygtigt kvarter som har et godt omdømme og hvor den enkelte oplever at de hører til og gør gavn. Indsatsen er således bundet meget op på at styrke den demokratiske selvforståelse og skabe tillid til det nære omkringliggende miljø og det offentlige som samarbejdspartner. Områdefornyelserne fremmer gerne projekter som tænker på tværs af de traditionelle snitflader og som skaber netværk og løsninger, som initierer til positivt samvær og dialog. Områdefornyelserne er derfor en vigtig brik i at skabe lokale fællesskaber.

En af de store styrker ved områdefornyelsesprojekter er, at de er lokalt forankret og kan handle relativt hurtigt i forhold til problemer og muligheder, som måtte opstå i forløbet. Alt dette i en daglig dialog med borgere og brugere om udfordringer og muligheder. Dette så alle oplever, at de hører til, kan gøre gavn og at det giver mening at engagere sig. Samtidig arbejdes der med at ændre uhensigtsmæssig adfærd og negativ kommunikation, som kan skræmme, såre og skade andre i et omfang, som den enkelte måske ikke er sig bevidst.

Områdefornyelserne er projektfinansierede via Kommunen (Byfornyelsesrammen) og Socialministeriet

1.2 Arkitektur og Byrum

Ved dels at udvikle strategier og politikker for byens rum og arkitektur - og dels at yde rådgivning i konkrete plan- og anlægsprojekter arbejder CBD for

at skabe liv mellem husene og dermed også for at skabe trygge rammer for et mangfoldigt byliv.

Med udformning, belysning og rigtig programmering kan vi fremme et alsidigt byliv, der inviterer til at mange forskellige mennesker opholder sig i byrummene, hvilket øger følelsen af tryghed. Og ved at arbejde med arkitektonisk kvalitet, hvor både idéen og æstetikken er med til at give stedet karakter, kan vi give lokalområderne identitet og mødesteder, man forhåbentlig har lyst til at passe på.

1.3 Byfornyelsen

Både fornyelsen af bygninger og grønne gårde - bidrager til indsatsen for en tryk og sikker by. Den fysiske forbedring af byens bygninger og fælles gårdanlæg er på mange måder med til at forbedre nærområdet og stemningen i området, som vil have en ikke ubetydelig indflydelse på oplevelsen af byen som tryk og sikker. De fælles gårdanlæg sikrer oprydning og sammenlægninger til fælles arealer, der giver mere overblik over gården og et tryggere og rarere miljø. Belysning indgår som en del af projekterne. Der opsættes lys ved køkkendøre, kældernedgange, fælles adgangsveje, skure og i større anlæg også langs stier, så belysningen generelt er markant bedre i de byfornyeede grønne gårde. Fælles for alle byfornyelsesprojekterne er, at de i det omfang det er muligt gennemføres i samarbejde med beboerne og dermed er med til at forbedre det sociale miljø, samhørighed og identiteten samt det kulturelle element, som også indirekte kan være med til at understøtte indsatsen for en sikker by.

I forbindelse med lokalplanlægningen vil det være muligt at formulere krav i lokalplanerne, som kan medvirke til at skabe et tryggere miljø.

Det kan gøres i forbindelse med - inden for kommuneplanens rammer - fastlæggelse af et områdes anvendelse således, at der i de enkelte lokalplanområder muliggøres aktiviteter, som lægger op til, at området ikke er forladt i dele af døgnet.

Den bebyggelsesplan, som fastlægges i lokalplanerne, vil kunne være tryghedsskabende ved at sikre overskuelige rum mellem bebyggelsen og ved f.eks. at fremme mødet mellem beboerne.

Krav til bygningers udformning, herunder adgangen til bebyggelsen samt krav om vinduer i stueetagen, karnapper og evt. altaner vil kunne medvirke til at skabe tryghed for personer, der færdes i området.

Krav til udformningen af ubebyggede arealer, herunder krav om belysning af færdselsarealer vil kunne medvirke til at skabe tryghed.

I forbindelse med administrationen af allerede tilvejebragte lokalplaner vil der, i den udstrækning lokalplanens bestemmelser giver hjemmel hertil, kunne stilles krav, som er med til at skabe tryghed i det pågældende område.

2. Center for Miljø - Driftsopgaver med kriminalitetsforebyggende effekt

2.1 Støj i nattelivet

Center for Miljø har ansvaret for at behandle klager over musikstøj og gener fra barer, diskoteker og spillesteder. Centrets medarbejdere færdes dermed i restaurationslivet mv., og har i den forbindelse stor kontakt til såvel ejere, gæster såvel som politiet, herunder bevillingspolitiet. I den forbindelse har medarbejderne opbygget spidskompetencer i at omgås og kommunikere med vanskelige personer, og er gode til konflikthåndtering, som er et centralt element i at kunne finde løsninger på klagerne.

I nattetimerne er det dog oftest politiet, som tilkaldes i forbindelse med støj og musik til gene for andre. Disse opgaver nedprioriteres dog ofte til fordel for andre presserende opgaver.

Derfor kunne en udbygning af Center for Miljø's nuværende ordning til i højere grad også at omfatte håndtering af støjproblematikker om natten være en mulighed. Det vil aflaste politiet, således at politiet kan anvende sine ressourcer til andre opgaver, der forebygger og øger sikkerheden i byen. Center for Miljø's medarbejdere vil være i stand til at lave konkrete løsningsforslag i forhold til de aktuelle situationer, der forårsager støjen, og kan dermed neddrøse konflikter, inden de eskaleres. Ydermere optræder centrets medarbejdere i civil tøj, hvilke kunne minimere en eventuel konflikt sammenlignet med udrykning af uniformeret politi. En sådan indsats falder uden for Center for Miljø's faste driftsbudget.

2.2 Øjne og øre i byen

Center for Miljø har mange medarbejdere, som opholder sig i byens rum. Særligt medarbejderne fra Skadedyrsområdet kommer mange steder i København, som må betegnes som udsatte kvarterer. Som følge heraf ser disse medarbejdere mange forskellige ting, som ex. pusherne i gadebilledet og de steder de gemmer deres "varer", tilholdssteder for narkomaner og hjemløse, henstillede biler, lovovertrædelser i alle former (trafikale, bygningsmæssige, simple indbrud mv.). Medarbejderne retter naturligvis henvendelse til politiet, når der observeres noget groft.

Også denne ordning kunne udbygges, såfremt medarbejderne fik en kort efteruddannelse som den, medarbejderne i Center for Parkering har gennemgået. Parkeringsvagterne er blevet opgraderet til at være mere aktive i forbindelse med, hvad de ser og oplever i gadebilledet. Det har været en stor succes, idet medarbejderne er mere "vågne" i deres observationer og bedre kan assistere med informationer til andre myndigheder såvel som andre forvaltninger og politi. Midler til et sådan efteruddannelsesforløb er pt. ikke til rådighed i Center for Miljø's normale driftsbudget.

3. Center for Kirkegårde

CKI's andel i projekt Sikker By strækker sig til de arealer der er inde på kirkegårdene. Det drejer sig om de fem kirkegårde; Assistens Kirkegård på Nørrebro, Vestre Kirkegård i Enghave, Bispebjerg Kirkegård i Nord Vest, Brønshøj Kirkegård i Brønshøj og Sundby Kirkegård på Amager. Vestre og Bispebjerg Kirkegård er Danmarks to største kirkegårde.

I dagtimerne på hverdage er kirkegårdene bemandet med eget personale i mærket arbejdsuniform, som ved deres blotte tilstedeværelse i form af det daglige arbejde, skaber fornøden tryghed. I weekenderne er kirkegårdene uden opsyn på nær Assistens Kirkegård, men her kommer familierne ofte i følge med hinanden. Kirkegårdene aflåses i forhold til skiftende åbningstider hen over året af dels eget personale og dels af et privat firma. På Assistens Kirkegård er der i weekender ansat privat vagtværn, der sørger for opsyn og tryghed.

Gennem Assistens, Vestre, Bispebjerg og Sundby Kirkegårde er der cykelruter som benyttes flittigt, og der er ikke registreret henvendelser der peger på utryghed ved at benytte disse.

CKI's projekt "Fælles ansvar" har eksisteret i en årrække og har givet flere belastede mennesker en mulighed for at komme videre med et tilbud om opkvalificering indenfor vores faglige område, og her derigennem understøttet udviklingen af den enkeltes sociale kompetencer.

Tryghed og sikkerhed tænkes altid ind i udviklingen og indretningen af kirkegårdene med de åbne arealer i fredelige og afstressende omgivelser.

Der bruges kun driftsmidler i forbindelse med vores ydelser med afledt kriminalitetsforebyggende virkning.

4. Center for parkerings perspektiver på Sikker By.

Parkeringskontrollen udføres ved synlighed i gadebilledet dækkende de fleste timer i døgnet med tyngden lagt i tidsrummet fra kl. 0600 - kl. 0200, tidsrummet udvides ad hoc efter behov, da betalingsparkeringen på hverdage er gældende i hele døgnet og færdselslovens bestemmelse ligeledes er gældende hele døgnet.

Der kan derfor argumenteres for, at p-vagternes synlighed i forhold til kerneydelserne har en vis kriminalpræventiv effekt, idet der hos potentielle hærværksfolk eller andre med trang til anden uroskabende eller kriminel virksomhed, må antages at være en aftagende lyst til at udføre ugerningerne på de tidspunkter, hvor p-vagterne er synlige.

Samme argumentation kan anvendes i forhold til CPK's teknikere, der arbejder aktivt og dermed er synlige i gadebilledet i betalingsønen i de tidsrum, hvor der er den højeste frekvens af visse kriminalitetstyper og anden uroskabende virksomhed.

En yderligere faktor er den trygheds, som er forbundet med myndighedspersoners ageren i byrum og gadebilledet generelt. Rigtig mange henvender sig til frontpersonalet fra CPK - primært p-vagter med alle mulige forespørgsler. Eksempelvis de mange der gæster byen - kommunen dagligt, som måske forud for tilstedeværelsen af vores medarbejder har følt en vis utryghed. Også mange ældre borgere har stor tryghedsfølelse af p-vagters synlighed.

Den samlede virksomhed der udøves af CPK er finansieret af driftsmidler.

Netop fordi den samlede opgave indeholder de elementer, som den gør, er der siden ultimo 2008 arbejdet projektorienteret med udvikling af medarbejderkompetencer for disse to områder. Dette udviklingsarbejde er specifikt målrettet "Sikker By", og derfor er kerneopgaven herefter blevet suppleret med en række tilknyttede opgaver, der alle direkte understøtter udviklingen af en mere sikker og tryk by.

Projektarbejdet er finansieret med en særskilt bevilling, som dækker omkostninger til kompetenceudvikling og de dertil knyttede aktiviteter.

Der er ikke i forbindelse med projekt "Sikker By" i CPK blevet tilført yderligere resurser. Det betyder f.eks. at det driftstab der opstår i forbindelse med afgivelser til uddannelse og kompetenceudvikling, skal dækkes af det eksisterende budget.

På længere sigt skal der tages stilling til, hvordan kommunen fremadrettet vil anvende de samlede resurser, der er til rådighed, og om prioriteringerne i forhold til "Sikker By". Medarbejderresurserne kan kun anvendes en gang, og det vil være vanskeligt på sigt at opretholde samme effektivitet i relation til kerneopgaverne, hvis fokus på Sikker By skal fastholdes på det nuværende høje niveau. Derfor vil der på sigt være behov for at øge driftsbudgettet.

5. Center for Vejes bidrag til Sikker By

God belysning har en tryghedsskabende og kriminalpræventiv virkning. Det giver et løft når byrummet er ordentligt oplyst, og det skaber bedre betingelser for et levende byliv.

5.1 Belysning - Anlægsprojekter

Center for Veje indstiller på Teknik- og Miljøudvalgets møde den 22. marts, at der frigives en anlægsbevilling på 5 mio. kr. til tryghedsskabende belysning jf. Boligpakke II i Budget 2010. Midlerne fordeles med for 3,3 mio. kr. i Vognmandsmarken-området på Østerbro, 1,5 mio. kr. til Hyrdevangen/Efterslægtvej i Nordvest samt 0,2 mio. kr. til Finlandsgade på Amager. Samtidig indstilles om frigivelse af en anlægsbevilling på 0,425 mio. kr. til tryghedsskabende belysning på Christianshavn jf. Sikker By i Budget 2010

5.2 Belysning - Drift:

Der er under Sikker By samtidig afsat 0,07 mio. kr. i afledte driftsudgifter i 2010-2013 til tryghedsskabende belysning på Christianshavn.

5.3 Supplerende ønsker og midler

De pladser og kvarterområder, som Center for Sikker By måtte udvælge til forbedring af belysningen, er ikke på nuværende tidspunkt finansieret.

5.4 Byliv betyder tryghed

Et godt eksempel er Viktoriagade på Vesterbro, hvor sløjfning af parkeringspladser til fordel for to små udendørsserveringer til gadens lokale restauranter, var med til at de lokale narkohandlere fortrak sig.

Center for Veje administrerer tilladelser til udendørsserveringer, arrangementer og gadehandel, der inviterer til ophold og skaber fornemmelsen af et engageret lokalmiljø. Oplevelser i stueetagerne transformerer veje og pladser fra "non-spaces" til byrum med funktioner og fornemmelsen af liv.

Byggeri, afspærring, spøgelseshuse og tomme grunde skaber mørke, mærkelige og ofte utrygge huller i overalt i bybilledet. Center for Veje arbejder strategisk for at fremme bedre byggekultur, og mere midlertidigt byliv - fra udviklingsområder til langvarige byggepladser.

Center for Veje foreslår strategisk forankring af tryghedsspørgsmålet i Gang i København 2.0. Projektet har allerede afsat årsværk til udvikling af erhverv og midlertidighed

6. Center for Byggeri - Notat fra vedrørende Sikker By

Med hensyn til behandlingen af byggesager kan Center for Byggeri rådgive ansøgere om hensigtsmæssig og tryghedsskabende indretning af bygninger og friarealer.

Det samme gør sig gældende ved indretning af byggepladser, hvor vi kan rådgive ansøgere om ikke at etablere utrygge forhold.

Det skal dog bemærkes, at byggelovgivningen ikke giver os mulighed for at stille krav til projekter alene af kriminalpræventive hensyn.

Vi kan i øvrigt oplyse, at medarbejderne i området Tilsyn i Center for Byggeri fører tilsyn på byggepladser i København inden for almindelig arbejdstid.

Disse medarbejdere kan rapportere om forhold, som de observerer i forbindelse med tilsynsarbejdet. Dette kan være oplysninger om forhold i byen, som skaber utryghed, herunder om hærværk, ødelagte gadelamper m.v.

Grunde med tomme, faldefærdige bygninger kan også skabe utryghed. Hvis der er tale om en ejendom, hvor personer færdes, og der derfor opstår fare for disse personer, kan Center for Byggeri i nødvendigt omfang kræve afspærring af ejendommen. Hvis ejeren af en ejendom ikke efterkommer et påbud om afspærring, kan vi afspærre på ejerens bekostning.

De nævnte opgaver i Center for Byggeri er driftsfinansierede.

7. Center for Anlæg og Udbud - Kerneydelser som har en afledt kriminalitetsforebyggende virkning.

7.1 Projektfinansieret

På alle projekter vurderes det løbende om der skal gøres en særlig indsats for at forebygge problemer på byggepladserne. Det være sig hærværk, stofsalg mm. Vores rådgivere vurderer risikoen i samarbejde med os og entreprenørene bliver gjort opmærksom på hvis der vurderes at være en særlig risiko.

Mange problemer kan undgås hvis der gøres noget ekstra ud af borgerdialogen inden et anlægsarbejde går i gang, for at give de lokale beboere (især de unge) medejerskab til projektet og få dem til at hjælpe med at sikre at projektet lykkes. Dette kan f.eks. være op til et 1. spadestikarrangement. Dette forebyggende arbejde foregår nogle gange i samarbejde med Lokaludvalget, Natteravnene, SSP, boligsocialkonsulenter eller andre. Det kan dog have sin fordel at have den direkte kontakt med de unge uden om de sociale myndigheder.

På alle anlægsprojekter er der et byggepladsskilt hvor både Center for Anlæg og Udbuds og entreprenørens tlf.nr. står, så alle kan ringe eller skrive og melde eventuelle problemer.

I de tilfælde hvor hærværk ikke kan undgås, kan det være nødvendigt at sætte ekstra lys, overvågningskameraer og vagter på.

Under anlægsarbejdet, tilstræbes det at der ikke bliver skabt mørke og dunkle kroge og ”blinde ender” hvor lyssky aktiviteter nemt kan finde sted.

Det er skrevet ind i udbudsmaterialet at entreprenøren skal deponere materialer så det ikke umiddelbart kan benyttes ved hærværk og lignende. Alt under 20kg skal låses inde og ved arbejdets ophør skal entreprenøren holde pladsen pæn og ryddelig.

8. Center for park og Natur

Dette notat indeholder en hurtig oversigt over kerneydelser og driftsopgaver som har en afledt kriminalitetsforebyggende virkning - også selvom disse ikke har et direkte kriminalpræventivt sigte.

Parker og naturområder er vigtige mødesteder, hvor en væsentlig del af byens liv udfolder sig fordi københavnere omgås hinanden på en positiv måde på tværs af sociale og kulturelle skel. Da vi også ved, at de bidrager væsentligt til folkesundheden og livskvaliteten i byen, har vi sat et mål om, at fordoble antallet af besøg og besøgenes længde inden 2015. Her spiller sikkerhed og tryghed en vigtig rolle. Opleves byens grønne og blå områder som værende usikre og utrygge, vil der skabes en negativ spiral, og antallet af besøg og besøglængden vil ligefrem falde. Omvendt, vil sikre og trygge områder invitere til flere og længere besøg, som vil skabe levende mødesteder, som kan være kimen til en mere udbredt positiv udvikling i byen.

8.1 En fysisk udformning som skaber øget tryghed og sikkerhed

Vi har et stort fokus på at sikre parker, legepladser, naturområder m.v. Det handler generelt om at gøre områderne indbydende og oplevelsesrige således, at der er liv og mennesker tilstede i dem. Herudover gælder det om at skabe overskuelighed og åbenhed samt sikre en høj vedligeholdelsestilstand hvor hærværk og graffiti-tags hurtigt udbedres. Hvor det er muligt, arbejder vi med belysning for at skabe større tryghed i den mørke tid. Det søges gjort på en målrettet og kreativ måde, så belysningen også bidrager til en større rigdom af oplevelser.

8.2 Medarbejdere, som skaber øget tryghed og sikkerhed

Center for Park og Natur har flere medarbejdergrupper, som er til stede i områderne og som passivt og aktivt medvirker til at skabe øget tryghed og sikkerhed. Det gælder parkbetjente (7 årsværk), som forsøger at være synlige i belastede områder. Det gælder personalet på De bemandede legepladser, som ud over deres tilstedeværelse arbejder målrettet i forhold til integration og i samarbejde med SSP, skoler og institutioner tager fat i udsatte børn og unge. Gartnere og specialarbejdere kan med deres blotte tilstedeværelse øge trygheden og sikkerheden.

8.3 Konkrete tiltag

Toilethandlingsplanen: Alle parktoiletter er istandsat 2007-2009.

Plads til leg: Samtlige legepladser istandsættes 2008-2011, finansiering for 2011 mangler. Omfatter også flere penge til løbende vedligeholdelse.

Parkinventar og -stier: Bænke, papirkurve, stibelægninger istandsættes 2008-2010. Fuldt finansieret af anlægsbevillinger.

Parkforbedringer og nye parker: Fx Nordvestparken (ny) og Fælledparken (renovering): Sikkerhed er indtænkt, herunder nye belysningstiltag. Nye oplevelsesmuligheder øger bylivet. Flere midler ønskes til forbedringer i flere parker.

Div. beskæringsprojekter, fx i Østre Anlæg 2008-2009: Buskads nedskæres og plejes så der skabes større åbenhed og overskuelighed. P.t. kun få penge til enkelte projekter.

Parkbetjente: De få årsværk giver en begrænset synlighed. Der mangler midler til at udvide antallet af parkbetjente. Alternativer kunne være løntilskudsansatte eller lign. og/eller ved at samtænke andre funktioner som lukning af toiletter om aftenen, hvilket nu løses af et privat vagtselskab.

Sommerbemanding af toilet i Fælledparken: Bemandede alle dage til kl. 22 i sommerhalvåret. Har nedbragt hærværk og graffiti og generelt fået en positiv modtagelse af publikum. Er finansieret over alm. drift.

Bemandede legepladser: Flere legepladser arbejder målrettet i forhold til belastede børn og unge samt med integration. I forlængelse af budgetaftalen for 2010 er der givet en særbevilling til Kildevældsparkens Legeplads, som derigennem har fået mulighed for at ansætte en særlig medarbejder til formålet i 2010-11. Herudover skal Kirsebærhavens legeplads bemandede idet udgiften skal afholdes inden for CPNs driftsbudget. CPN vil gerne øge indsatsen i de belastede bydele, og gerne udvide åbningstiden i flere af legepladserne, dels til om aftenen i hverdage, og dels i weekenden. Dette kræver flere midler eller en væsentlig omprioritering af den nuværende indsats.

Parkarbejdere: Generelt er synlige medarbejdere med til at øge trygheden og sikkerheden. Vi arbejder på at give bedre oplysninger til medarbejderne om hvor de kan melde oplysninger ind i forhold til kriminalitet og forebyggende indsatser samt oplysninger om deres rolle som tryghedsskabende element og styrkelse af deres samarbejde med øvrige offentlige og private aktører. Samtlige medarbejdere i centret skal i løbet af foråret 2010 have deltaget i et kursus i konflikthåndtering. De igangværende aktiviteter er finansieret via centrets driftsbevilling.